

*Рівчаченко Олена Анатоліївна,
ад'юнкт докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ*

СЛІДЧІ ВЕРСІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННИХ ДІЙ З
ОБЛАДНАННЯМ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ,
ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ

Однією з особливостей пізнавального процесу при розслідуванні незаконних дій з обладнанням для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів, є встановлення істини, тобто з'ясування всіх обставин злочинної події, що відбувається шляхом побудови слідчих версій різного роду і значущості. Планування й організація розслідування розглядуваного виду злочину пов'язане з висуненням слідчих версій, кожна з яких ретельно перевіряється. Слідча версія є засобом одержання доказової інформації.

Версії визначають не тільки напрямок розслідування, але й роблять його цілеспрямованим, забезпечують швидке і повне розкриття злочину. Системи типових версій визначають головні напрями діяльності слідчого, специфіку

завдань, що підлягають розв'язанню. Тому версії мають бути фактично обґрунтованими і обов'язково реально перевіреними і чітко сформульованими.

З урахуванням викладеного, розглянемо слідчі версії, які можуть виникати при розслідуванні незаконних дій з обладнанням для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів.

Якщо виявлено обладнання, яке вже використовувалось для протиправного виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, а також виявлено особу, яка може бути причетна до вчинення протиправних дій з таким обладнанням, то у даному випадку характерно висування двох типових версій:

- а) злочин вчинено особою, яка була затримана на місці вчинення злочину;
- б) злочин з обладнанням, яке використовувалось для незаконного виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, вчинено невідомою особою.

Також потребують висування версії щодо походження такого обладнання: 1) обладнання чи його окремі компоненти легально придбані через торгівельну мережу або завезені із-за кордону; 2) обладнання чи його окремі компоненти самостійно виготовлені затриманою особою або на його замовлення іншими особами; 3) обладнання чи його окремі компоненти придбані злочинним шляхом (викрадення, привласнення, вимагання чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем). Якщо обладнання на якому незаконно здійснювалось виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів знищено (частково або повністю) або сховано, особа - відома, необхідно висувати такі типові слідчі версії: а) обладнання знищено повністю; б) обладнання або його окремі частини сховані.

В разі встановлення факту обігу специфічних наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів, які виготовлені із застосуванням спеціального обладнання, разом з тим місцезнаходження такого обладнання не відоме, з'являється необхідність у висуванні типових версій:

- а) щодо встановлення місця знаходження процесу виготовлення специфічних наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів з використанням відповідного обладнання: 1) у приміщенні організації, де є необхідні для цього умови (відповідні науково-дослідні установи, хімічні лабораторії вищих навчальних закладів, виробничих установ та підприємств, хіміко-фармацевтичні установи та підприємства); 2) за місцем проживання особи; 3) за місцем роботи особи; 4) у кожному новому місці; 5) у мобільних (пересувних) засобах; 6) у окремо орендованому приміщенні в міській чи сільській місцевості; 7) у іншому регіоні (районі, місті).

- б) щодо особи, причетної до незаконного виготовлення специфічних наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів із застосуванням спеціального обладнання: 1) злочинець має глибокі пізнання в області органічного синтезу; 2) злочинець має лише поверхові уявлення в цій галузі.

- в) щодо обладнання, яке використовується для незаконного виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів: 1) обладнання стаціонарне і воно постійно перебуває на постійній основі на місці незаконного виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів; 2) кожен раз використовується нове обладнання, яке приноситься із собою; 3) кожен раз використовується нове обладнання, яке виготовляється за місцем його протиправного використання.

Якщо ж виявлено незаконне заволодіння обладнанням для незаконного виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів, а особа - невідома, на початковому етапі розслідування можна висувати типових версій в залежності від способу вчинення злочину (викрадення (крадіжка, грабіж, розбій), привласнення, вимагання чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем).

У даному випадку будування версій здійснюється відповідно до наукових розробок висування стандартних версій, які характерні до певного виду злочину, лише з тією особливістю, що додатково враховується такі особливості: 1) мало місце заволодіння обладнанням з метою подальшого його використання для незаконного виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів; 2) заволодіння обладнання вчинялось з метою його використання з іншою метою.

Для кожної слідчої ситуації притаманні характерні слідчі (розшукові) дії, виконання яких здійснюється у певній послідовності. Таким чином, комплекс слідчих дій при розслідуванні перебуває у прямій залежності від характеру слідчої ситуації, і зміна останньої веде до перегляду системи слідчих (розшукових) дій.